

Ю.В. Терешко¹

А.Д. Сечіна²

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ З УРАХУВАННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ESG-ІНДИКАТОРІВ

ТОВ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА»

Анотація. У статті проведено аналітичну оцінку інвестиційного потенціалу підприємств металургійної галузі України з урахуванням ESG-індикаторів, проаналізовано фінансові показники, показники забезпечення ESG-критеріїв, виявлено основні ризики та запропоновано заходи підвищення інвестиційної привабливості в контексті сталого розвитку.

Ключові слова: інвестиційний потенціал, металургійна галузь, ESG-індикатори, декарбонізація, CBAM, сталий розвиток

Abstract. In article an analytical assessment of the investment potential of Ukrainian metallurgical enterprises taking into account ESG indicators is carried out, financial indicators and indicators of compliance with ESG criteria are analyzed, main risks are identified and measures to enhance investment attractiveness in the context of sustainable development are proposed.

Keywords: investment potential, metallurgical industry, ESG indicators, decarbonization, CBAM, sustainable development

В сучасних умовах посилення глобальної конкуренції та прискорення переходу до низьковуглецевої економіки традиційна оцінка інвестиційного потенціалу підприємств металургійної галузі виключно на основі фінансових показників стає недостатньою. Інвестори дедалі більше звертають увагу на ESG-критерії (екологічні, соціальні та управлінські), які суттєво впливають на доступ до інвестиційного капіталу, рівень ризиків та перспективи довгострокового розвитку компаній [1]. Для України металургійна галузь продовжує залишатися однією з провідних експортно-орієнтованих сфер економіки, однак вона стикається з комплексом серйозних викликів: необхідністю глибокої декарбонізації виробництва, зростанням вартості енергоресурсів та адаптацією до жорстких міжнародних регуляторних вимог (EU CBAM, CSRD, стандарти IFC). У зв'язку з цим аналітична оцінка інвестиційного потенціалу з обов'язковим урахуванням ESG-індикаторів набуває особливої актуальності.

Інвестиційний потенціал підприємства розуміється як інтегрована сукупність внутрішніх і зовнішніх можливостей, що дозволяють залучати та ефективно використовувати інвестиційні ресурси для підвищення ринкової вартості та реалізації стратегічних цілей. Класичні підходи до оцінки інвестиційного потенціалу ґрунтуються на поєднанні кількісних фінансових показників і якісних характеристик (модель Дюпона, матриця BCG, методи дисконтованих грошових потоків) [2]. Для підприємств металургійної галузі ключовими фінансовими індикаторами є рентабельність активів (ROA), рентабельність власного капіталу (ROE), чистий теперішній дохід (NPV), внутрішня норма прибутковості (IRR), період окупності проектів, а також показники ліквідності та фінансової стійкості.

Сучасний етап інвестиційного аналізу передбачає обов'язкове розширення оцінки за рахунок ESG-факторів, що рекомендовано міжнародними стандартами GRI та TCFD [3]. ESG-критерії розглядаються як важливі джерела ризиків і можливостей: екологічна складова (E) стосується зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, соціальна (S) — розвитку людського капіталу та соціальної відповідальності, а управлінська (G) — прозорості корпоративного управління та антикорупційної політики. За результатами

досліджень McKinsey Global Institute (2023), компанії з високими ESG-показниками залучають на 20–30% більше інвестицій, а їх ризик дефолту знижується приблизно на 15% [4]. Інтегральна оцінка проводиться за допомогою комбінованого індексу з диференційованими ваговими коефіцієнтами компонентів.

На підставі опрацювання статистичних даних та ключових галузевих показників за 2023–2025 роки, аналіз інвестиційного потенціалу підприємств металургійної галузі України виявляє неоднозначну динаміку: з одного боку, спостерігається помітне відновлення виробничих та експортних обсягів після кризового періоду, з іншого — зберігаються суттєві обмеження, пов'язані з недостатньою адаптацією до екологічних та регуляторних вимог. Обсяг реалізованої продукції підприємств металургійної галузі у 2024 році становив близько 250 млрд грн, що на 29,8% перевищує рівень 2023 року [5]. Експорт металопродукції - 250 млрд грн, забезпечуючи частку в структурі промислового експорту на рівні 37% [5]. Провідними підприємствами металургійної галузі залишаються Група «Метінвест», «АрселорМіттал Кривий Ріг» та «Запоріжсталь».

Фінансові показники металургійної галузі демонструють помітне покращення. Середня рентабельність активів (ROA) у 2024 році становила 8–10%, що на 3–5 п.п. вище рівня 2023 року, головним чином завдяки відновленню експортних поставок і сприятливій цінній кон'юнктурі на світовому ринку сталі. Рентабельність власного капіталу (ROE) зросла до 12–15%. Внутрішня норма прибутковості (IRR) типових інвестиційних проєктів модернізації коливається в межах 12–15%, що є прийнятним для галузі, але поступається середнім показникам «зелених» проєктів у країнах ЄС (18–22%). Загальний обсяг інвестицій у 2024 році досяг 60 млрд грн, продемонструвавши зростання на 20% порівняно з попереднім роком, причому більша частина коштів була спрямована на заходи декарбонізації та підвищення енергоефективності виробництва.

Хоча фінансові показники відображають позитивну динаміку відновлення, сучасні інвестори все частіше оцінюють підприємства не лише за рівнем прибутковості та ліквідності, а й за здатністю відповідати вимогам сталого розвитку і мінімізувати регуляторні ризики. У зв'язку з цим наступним кроком аналізу є оцінка ESG-індикаторів, які сьогодні відіграють визначальну роль у доступі до «зеленого» фінансування та зниженні ризиків, зокрема пов'язаних із запровадженням механізму CBAM з 2026 року.

Для підприємств металургійної галузі E-індикатори включають викиди CO₂ на тону сталі (глобальний середній: 1,85 т/т у 2023 році, за World Steel Association), частку відновлюваної енергії (середній показник ЄС: 25% у 2024 році) та рівень переробки відходів. S-індикатори: рівень травматизму (середній у галузі: 2,5 випадки на 100 працівників у 2023 році, за ILO), соціальні інвестиції. G-індикатори: прозорість звітності (відповідність ISO 37001).

Аналіз ESG-показників вказує на значне відставання галузі за екологічною складовою. Викиди вуглекислого газу на тону сталі в Україні становлять приблизно 2,0 т/т, що перевищує глобальний середній показник 1,85 т/т [6]. Частка відновлюваної енергії в енергобалансі металургійних підприємств залишається низькою — лише 10%, тоді як у країнах ЄС цей показник сягає 25% [7]. Рівень використання металобрухту та переробки відходів коливається в межах 35–40%, що також нижче європейських значень 45–50% [6].

Соціальна складова демонструє помітне покращення: рівень виробничого травматизму знизився до 2,8 випадків на 100 працівників (порівняно з 3,2 у 2023 році) [8], хоча все ще перевищує глобальний середній показник. Витрати на соціальні програми становлять 1,2–1,8% від загальних операційних витрат, що суттєво поступається середньоєвропейському рівню 2–3% [6]. Корпоративне управління поступово розвивається: частка підприємств, які регулярно публікують ESG-звіти, зросла з 40% у 2022 році до 60% у 2024 році [9]. Водночас ESG-рейтинг більшості українських металургійних компаній за шкалою MSCI та Sustainalytics залишається на рівні BBB–BB [10].

Саме екологічна складова (E) є найбільш критичною з огляду на найближчі регуляторні зміни. За результатами аналізу можна стверджувати, що найбільшим ризиком для металургійної галузі є CBAM (Carbon Border Adjustment Mechanism): з 2026 року імпорту сталі до ЄС обкладатиметься вуглецевим митом (до 30–50 €/т CO₂), що може знизити конкурентоспроможність українських експортерів на 15–25% (за оцінкою McKinsey

2023). За даними Єврокомісії, український експорт сталі до ЄС у 2024 році становив 3 млн т (зростання на 25% до 2023 року), але без активної ESG-адаптації цей показник може скоротитися на 20% вже до 2030 року [5].

Таким чином, низькі екологічні показники не лише обмежують доступ до «зеленого» фінансування, а й створюють пряму загрозу експортним доходам. Це підкреслює необхідність невідкладного впровадження заходів з декарбонізації та підвищення ESG-рейтингу. Переходячи до практичних рекомендацій, розглянемо конкретні кроки, які дозволять підприємствам металургійної галузі України суттєво покращити інвестиційний потенціал та мінімізувати ризики CBAM.

Практичні рекомендації для підвищення інвестиційного потенціалу з урахуванням забезпечення ESG-індикаторів:

1. Розробка та публікація ESG-звітності за стандартами GRI та TCFD (рекомендація для компаній з експортною орієнтацією).

2. Впровадження «зелених» технологій: перехід на електросталеплавильне виробництво, використання водневої металургії, збільшення частки брухту у шихті до 40–50%.

3. Залучення «зеленого» фінансування: зелений борг, ESG-облігації, гранти від EBRD, IFC, EU Just Transition Fund.

4. Формування внутрішньої ESG-стратегії з чіткими KPI (зниження викидів CO₂ на 30% до 2030 року, досягнення 25% частки відновлюваної енергії до 2028 року).

5. Партнерство з міжнародними організаціями для проходження ESG-аудиту та підвищення рейтингу (MSCI, Sustainalytics, CDP).

Отримані результати свідчать, що інвестиційний потенціал підприємств металургійної галузі України значною мірою залежить від швидкості та ефективності інтеграції ESG-індикаторів у систему стратегічного управління. Підприємства, які демонструють реальний прогрес у декарбонізації, соціальній відповідальності та вдосконаленні корпоративного управління, отримують відчутну перевагу при залученні інвестиційного капіталу. У період 2026–2030 років визначальним фактором конкурентоспроможності стане повна відповідність вимогам механізму CBAM та «Зеленого курсу» Європейського Союзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. McKinsey Global Institute. The net-zero transition: What it would cost, what it could bring. 2023. URL: <https://www.mckinsey.com/capabilities/sustainability/our-insights/the-net-zero-transition-what-it-would-cost-what-it-could-bring> (дата звернення: 03.03.2026).

2. Кабінет Міністрів України. Енергетична стратегія України на період до 2050 року: Розпорядження № 373-р від 21.04.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/373-2023-%D1%80#Text> (дата звернення: 03.03.2026).

3. Wheelen T. L. et al. Strategic Management and Business Policy. 16th ed. Pearson, 2024. 912 с.

4. GRI Standards. Global Reporting Initiative. Amsterdam, 2021. URL: <https://www.globalreporting.org/standards/> (дата звернення: 25.02.2026).

5. Державна служба статистики України. Промислове виробництво у 2024 році. Київ, 2025. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 03.03.2026).

6. World Steel Association. Steel Statistical Yearbook 2023. Brussels, 2024. URL: <https://worldsteel.org/steel-topics/statistics/steel-statistical-yearbook/> (дата звернення: 04.03.2026).

7. IRENA. Renewable Energy Statistics 2024. Abu Dhabi, 2024. URL: <https://www.irena.org/Publications/2024/Jul/Renewable-Energy-Statistics-2024> (дата звернення: 04.03.2026).

8. International Labour Organization (ILO). World Employment and Social Outlook: Trends 2024. Geneva, 2024. URL: <https://www.ilo.org/publications/world-employment-and-social-outlook-trends-2024> (дата звернення: 04.03.2026).

9. KPMG. Survey of Sustainability Reporting 2024. Amsterdam, 2024. URL: <https://kpmg.com/xx/en/home/insights/2024/survey-of-sustainability-reporting.html> (дата

звернення: 04.03.2026).

10. MSCI. ESG Ratings Methodology. New York, 2024. URL: <https://www.msci.com/our-solutions/esg-investing/esg-ratings> (дата звернення: 05.03.2026).

¹ **Терешко Юлія Володимирівна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної економіки, бізнес-інжинірингу та проектного менеджменту ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА», e- mail: yugat@ukr.net

Tereshko Yuliia V. - Candidate of economic sciences, Associate professor, Associate professor of the Department of applied economics, business engineering and project management, LLC «TECHNICAL UNIVERSITY METINVEST POLYTECHNIC». e-mail: yugat@ukr.net

² **Сечіна Аліна Дмитрівна**, здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю С1 «Економіка» ОПП «Аналітика економічних даних», ТОВ «ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МЕТІНВЕСТ ПОЛІТЕХНІКА».

Sechina Alina D. - student of the first (bachelor's) level of higher education in specialty S1 "Economics", EPP "Economic Data Analytics", LLC "TECHNICAL UNIVERSITY METINVEST POLYTECHNIC".

